

Der er ikke noget ved det at gøre; vi kender alle det Forhold og maa rette os derefter, naar vi taler om disse økonomiske Spørgsmaal.

Det ærede 2det Medlem for 5te Kreds var inde paa at definere, hvad Husmændene kunde kræve, og hvad de ikke kunde kræve. Jeg sagde før og vil gentage det, at der bestaar intet retligt Krav for Husmændene paa Præstegaardsjordernes Udstykning i Henhold til Loven af 1922. Hvad de kunde ønske i saa Henseende, maa de søge at skabe sig et Flertal for at faa gennemført ved Rigsdagens Beslutninger, og Husmændene har, som alle andre Medlemmer af det danske Folk den fuldeste Ret til at indrette deres Optræden ved Valgene saaledes, at de søger at faa de Mænd ind i Rigsdagen, som vil varetage deres Interesser. Men under de bestaaende Retsforhold har Husmændene ikke noget Krav i denne Henseende. Derfor behøver jeg ikke at opholde mig mere ved de Udtalelser, der faldt fra det ærede 7de Medlem for 5te Kreds, naar han sammenlignede denne Lov med Loven om Len og Stamhuse, idet der netop i Henhold til Retsgrundlaget af 1922 er Forskel.

Naar det ærede 7de Medlem for 5te Kreds vilde protestere imod, at han ikke havde nævnt det kirkeøkonomiske Synspunkt i sin Tale, vil jeg kun sige, at han udtrykkelig udtalte: Jeg ser dette Spørgsmaal fra et socialt og et nationalt Synspunkt, men han nævnte aldeles ikke noget om, at han saa det fra det kirkeøkonomiske Synspunkt. Det ærede Medlem var senere inde paa en Definition af, hvad der var den bedste Udnyttelse af Præstegaardsjorden, men jeg forstod ikke det ærede Medlem saaledes, at han særlig tænkte paa Kirkens Tarv.

Der har ogsaa her været Tale om, at der kunde oprettes 300—400 Husmandsbrug paa Præstegaardsjorden i de sønderjydske Landsdele. Jeg ser med nogen Forundring den forskellige Opfattelse, der har været fremme i det andet høje Ting af, hvor mange Hektar Præstegaardsjord der overhovedet findes dernede. Vi maa jo ikke glemme, at Menighedsraadene har Ret til at tilbageholde mindst 12 ha til hver Præstegaard, og der kan derfor ikke blive Tale om at oprette overvældende mange Tusind eller mange Hundrede Hjem paa Præstegaardsjorderne.

Jeg skal slutte med at sige, at jeg selvfølgelig fremdeles er villig til at medvirke til, at vi maaske kan faa skabt en Ændring i den bestaaende Lov, der kan bidrage sit til, at der kommer mere Ro omkring dette Spørgsmaal, end der er i Øjeblikket.

Kirkeministeren (Dahl): Jeg skal afholde mig fra at komme ind paa de sociale og rent kirkelige Virkninger af Loven af 4. Oktober 1919 og skal kun sige et Par Ord om de kirkeøkonomiske Virkninger — saaledes er det jo, det ærede 19de tingvalgte Medlem (Jensen Christensen) kalder dem.

Det var vist almindelig anerkendt før Loven af 4. Oktober 1919, at det økonomiske Udbytte af Præstegaardsjorderne var meget ringe. Det blev der klaget over Gang paa Gang. Her sigter jeg naturligvis til det Udbytte af Præstegaardsjorden, som blev Præsteembederne til Del, og ikke til den Del af Udbyttet, som gik i Forpagternes Lommer. Den første Del var sikkert meget ringe. Efter at Loven af 4. Oktober 1919 har haft til Følge og vil have til Følge, at alle Præstegaardsjorder ned til 12 ha udstykkes, er det vel nok saaledes, at i Øjeblikket er Udbyttet ikke et saadant, at det overstiger det Udbytte, som man kunde have faaet, hvis Jorden blev samlet ved Præstegaardene og bortforpagtet som Helhed. Men jeg er ganske overbevist om, at naar man naar noget længere frem i en Vurdering af Jorden til Ejendomsskyld, vil det vise sig, at i det lange Løb vil dette økonomiske Udbytte af Præstegaardsjorderne for Præsteembederne, for Kirken være baade betydelig sikrere og mere stabilt, maaske ogsaa større, end det vilde have været i første Tilfælde.

Det ærede 19de tingvalgte Medlem antydede som sin Mening, at naar Præstegaardsjorden i de sønderjydske Landsdele een Gang var udbudt til Afhændelse, skulde den ikke udbydes mere efter Loven af 30. Juni 1922. Det ærede Medlem sagde, at naar Jorden blev ledig, enten ved at Præsten afgik fra Embedet, eller ved at Forpagtningstiden udløb, saa skulde den udbydes ifølge Loven, men han sagde ikke noget om, at den ved senere Ledighed ogsaa skulde udbydes, og at det er Kirkeministeriet, der bestemmer, naar denne Ledighed skal indtræffe, naturligvis under tilbørligt Hensyn til alle Sider. Hvis det imidlertid er det ærede Medlems Opfattelse, at Loven kun tillader Udbud een Gang, saa tror jeg nok, jeg tør sige, at Loven i høj Grad trænger til at ændres.

Det ærede Medlem sagde endvidere, at naar Loven af 1919 havde kunnet gennemføres herhjemme i det gamle Land, var det, fordi man havde fundet sig deri. Ja, naar Rigsdagen giver en Lov, naar Folkets Repræsentanter giver en Lov, plejer Befolkningen i det gamle Land heldigvis at finde sig deri, og jeg har ogsaa den Tro til Sønderjyderne, som har stemt sig tilbage til det gamle